

Adroddiad Blynyddol ar y Swyddogaeth Graffu

Adroddiad Blynyddol

Y Broses Graffu yn Sir

sirgar.gov.uk

Cynnwys

Rhagair gan y Cadeirydd	2
Cyflwyniad	3
Y Pwyllgorau Craffu	3
Ffeithiau Craffu	4
Adroddiadau Monitro Craffu	7
Adroddiadau Blynnyddol y Pwyllgor Craffu	7
Craffu Cyn Gwneud Penderfyniad a dwyn y Weithrediaeth i gyfrif.....	7
Adolygiadau Gorchwyl a Gorffen	8
Fforwm Cadeiryddion ac Is-Gadeiryddion Craffu	8
Craffu ar Gyd-bwyllgorau	9
Gwella / Hunanasesu	10
Archwiliadau/Archwilwyr Allanol.....	12
Cyfranogiad ac Ymgysylltu â'r Cyhoedd	12
Heriau	13
Blaenraglenni Gwaith.....	14
Cefnogi'r Swyddogaeth Graffu	14

Y Cynghorydd
Giles Morgan
Cadeirydd y
Fforwm
Cadeiryddion
ac Is-
Gadeiryddion
Craffu a'r
Pwyllgor Craffu
Polisi ac
Adnoddau
Corfforaethol

Croeso i adroddiad blynyddol Swyddogaeth Graffu eleni.

Rydyn ni bellach yng nghanol tymor yr etholiad ac mae'r sefyllfa ariannol y mae pob cyngor yn ei hwynebu yn peri pryder. Mae'n bwysicach nag erioed i chi wybod sut y mae'r cyngor yn gwario ei arian a hynny drwy fod yn dryloyw ac yn atebol. Mae llywodraethu a Chraffu effeithiol yn chwarae rhan bwysig wrth archwilio penderfyniadau'r Awdurdod Lleol, ac yn rhoi cyfle i Aelodau anweithredol gyfrannu a dylanwadu ar benderfyniadau allweddol y Cyngor hwn.

Hoffwn achub ar y cyfle hwn i ddiolch i bawb sydd wedi cyfrannu at yr adroddiad hwn, a hefyd i'n rhanddeiliaid gwerthfawr sydd wedi cefnogi ein cyfarfodydd.

Hoffwn ddiolch i'r holl Gadeiryddion Craffu, Is-Gadeiryddion, Aelodau Craffu ac Aelodau Cyfetholedig am eu hymroddiad a'u cefnogaeth drwy gydol y flwyddyn ddiwethaf i sicrhau bod ein pwyllgorau wedi parhau i ddylanwadu'n gadarnhaol ar broses y Cyngor o wneud penderfyniadau. Diolch hefyd i Aelodau'r Cabinet am fynychu eu cyfarfodydd Pwyllgor Craffu perthnasol i gyflwyno ac ateb cwestiynau ar yr adroddiadau yr ydym wedi'u hystyried.

Fel craffwyr, rydym yn gobeithio ymgysylltu'n well â'n hetholwyr, ac rwy'n ailbwysleisio ein nod o gael mwy o bobl i wrando ar Bwyllgorau Craffu i weld sut yr ydym yn gweithio.

Cyflwyniad

Mae'r broses Graffu yn chwarae rôl allweddol wrth wella'r gwasanaethau y mae pobl a phlant Sir Gaerfyrddin yn eu defnyddio. Mae'r rhan fwyaf o'r penderfyniadau yn cael eu gwneud gan y Cabinet o 10 Cyngorydd Sir. Mae'r broses graffu'n rhoi cyfle i'r 65 o gynghorwyr eraill ddylanwadu ar y penderfyniadau hynny a gweithredu fel 'cyfaill beirniadol'. Hefyd mae'r broses yn ddefnyddiol o ran sicrhau bod polisïau'r Cyngor yn adlewyrchu'r blaenoriaethau cyfredol, yn ogystal â hyrwyddo effeithlonrwydd ac yn annog cydweithio effeithiol â chyrrff allanol.

Dyma brif rolau a chyfrifoldebau'r pwyllgorau:

- Archwilio pa mor dda y mae'r Cabinet a'r Cyngor yn perfformio;
- Dwyn y Cabinet i gyfrif a cheisio hyrwyddo proses benderfynu sy'n agored ac yn dryloyw;
- Monitro perfformiad gwasanaethau a swyddogaethau'r Cyngor;
- Adolygu penderfyniadau'r Cabinet lle bo hynny'n briodol;
- Cynorthwyo'r Cabinet i ddatblygu, monitro, ac adolygu polisïau;
- Craffu ar strategaeth y gyllideb refeniw a'r rhaglenni buddsoddiadau cyfalaf arfaethedig, a hynny fel rhan allweddol o'r broses ymgynghori;
- Galluogi sefydliadau a phartneriaid allanol i gyfrannu at y gwaith o ystyried materion a all effeithio ar y modd y cyflawnir blaenoriaethau'r Cyngor a'r sir gyfan;
- Mewnbwn i benderfyniadau allweddol trwy Graffu Cyn Gwneud Penderfyniad a Galw i Mewn.

Y Pwyllgorau Craffu

Mae gan Gyngor Sir Caerfyrddin bum Pwyllgor Craffu:

- [Cymunedau, Cartrefi ac Adfywio](#)
- [Perfformiad ac Adnoddau Corfforaethol](#)
- [Addysg, Pobl Ifanc a'r Gymraeg](#)
- [Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol](#)
- [Lle, Cynaliadwyedd a Newid Hinsawdd](#)

Gall pob cynghorydd nad yw ar y Bwrdd Gweithredol gael ei benodi i o leiaf un pwyllgor craffu, gan ddibynnu ar ei ddiddordebau neu'i arbenigedd.

Mae pob Pwyllgor Craffu yn gyfrifol am graffu ar y Cabinet a Phortffolios penodol y Cabinet a'u priod feysydd gwasanaeth. Mae rhagor o wybodaeth am gyfrifoldebau a chylch gorchwyl Craffu ar gael [yma](#).

Fel rheol, mae'r pwyllgorau'n cyfarfod 8 gwaith y flwyddyn, bob chwe wythnos, i ystyried materion ac adroddiadau a gynhwysir mewn Blaengynllun Gwaith Craffu a lunnir ar ddechrau blwyddyn y cyngor ac sy'n cael ei ddiweddarau'n rheolaidd. Trefnir cyfarfodydd

ychwanegol o bryd i'w gilydd os bydd angen, ac weithiau cynhelir cyfarfodydd arbennig neu gyfarfodydd ar y cyd i ystyried materion brys neu faterion trawsbynciol.

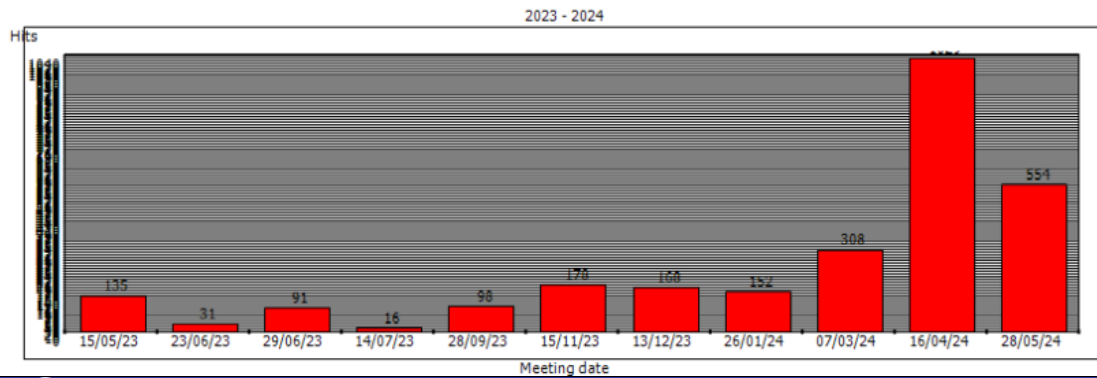
Mae cyfansoddiad y Pwyllgorau Craffu yn wleidyddol gytbwys i adlewyrchu cyfansoddiad gwleidyddol y Cyngor cyfan, cyhyd ag y bo modd. Penodir Cadeiryddion ac Is Gadeiryddion y Pwyllgorau Craffu gan y Cyngor ar ddechrau pob blwyddyn cyngor a hynny am gyfnod o flwyddyn (e.e. Mai 2023 hyd nes Ebrill 2024). Maent hefyd yn cymryd rhan yn Fforwm Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion y Pwyllgorau Craffu sy'n cwrdd bob chwarter i oruchwyllo cyfeiriad strategol y broses Graffu.

Ffeithiau Craffu

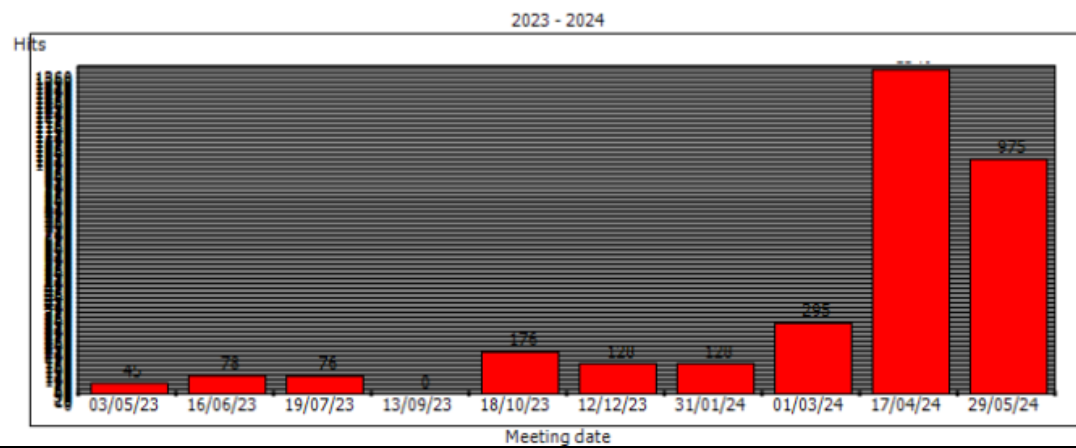
Nifer y Cyfarfodydd Pwyllgor ffurfiol	35
Nifer y Sesiynau Datblygu/Casglu Gwybodaeth	80
Nifer yr Adolygiadau Gorchwyl a Gorffen	4
Cyfarfodydd Cadeiryddion ac Is-Gadeiryddion y Fforwm Craffu	5
Cwestiynau gan y Cyhoedd/Pynciau i'w trafod	1
Ceisiadau Galw i Mewn	0
Gwe-ddarlledu Cyfarfodydd blwyddyn y cyngor 2023/24:	
Cyfanswm sy'n gwylio'n fyw ac sy'n gwylio nôl fesul pwyllgor:	
• Cymunedau, Cartrefi ac Adfywio	474
• Perfformiad ac Adnoddau Corfforaethol	384
• Addysg, Pobl Ifanc a'r Gymraeg	408
• Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol	589
• Lle, Cynaliadwyedd a Newid Hinsawdd	562
Nifer a fwriodd olwg ar dudalen lanio'r Pwyllgor Craffu	1027

Nifer a fwriadodd olwg ar dudalennau cyfarfodydd Craffu i weld agendâu, cofnodion a mynychwyr:

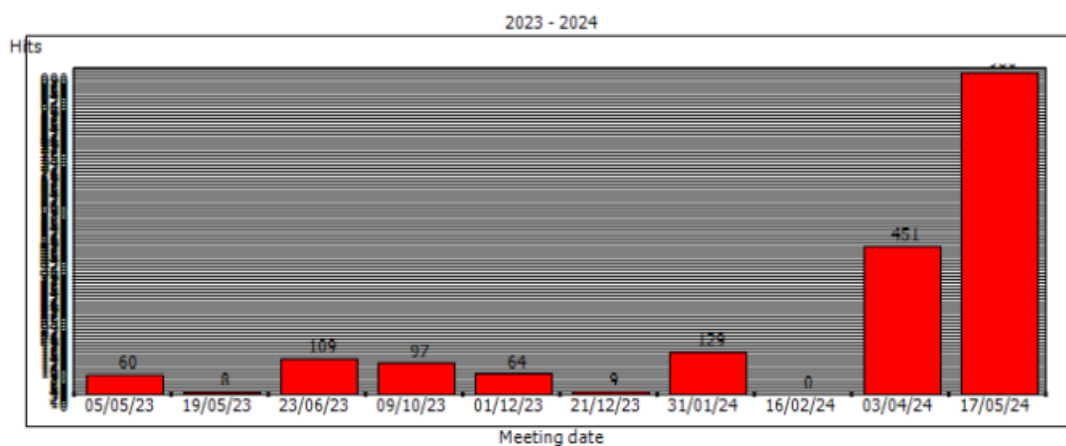
Page statistics for Communities, Homes & Regeneration Scrutiny Committee meetings

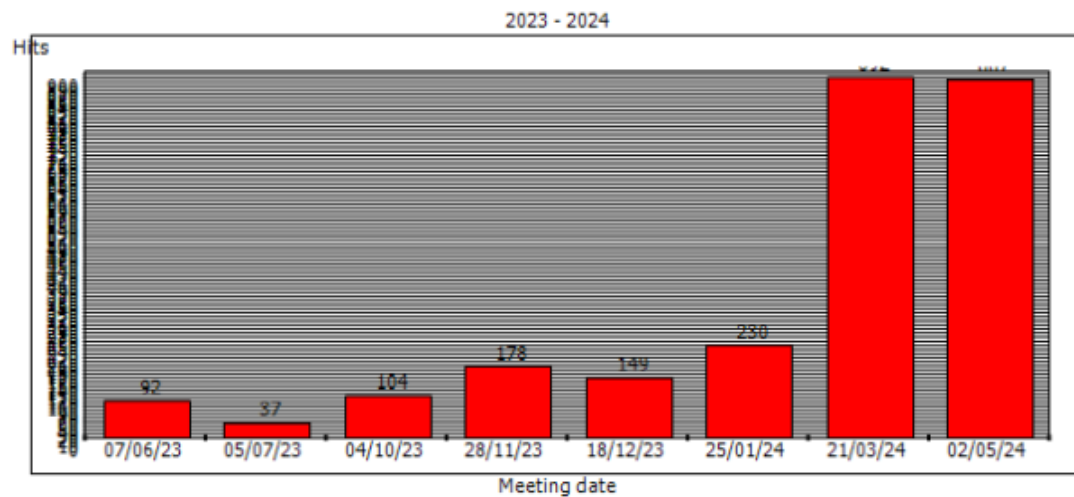
Page statistics for Corporate Performance & Resources Scrutiny Committee meetings

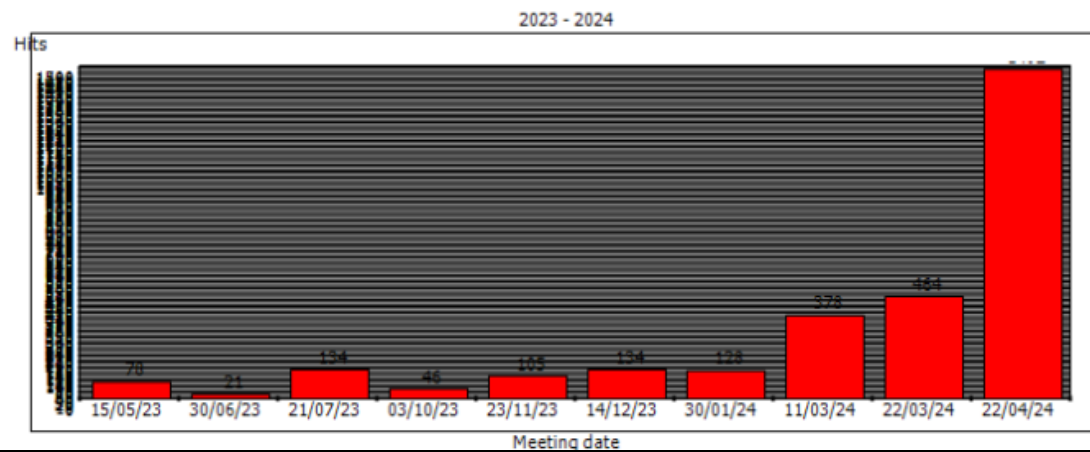
Page statistics for Education, Young People & the Welsh Language Scrutiny Committee meetings

Page statistics for Health & Social Services Scrutiny Committee meetings

Page statistics for Place, Sustainability & Climate Change Scrutiny Committee meetings

Adroddiadau Monitro Craffu

Mae pob Pwyllgor Craffu yn derbyn yr adroddiadau monitro canlynol fel rhai safonol ac maent wedi cytuno'n flaenorol ar amllder, fformat adroddiadau a sut y cânt eu derbyn:

- Adroddiadau Monitro Perfformiad – Un o brif rolau Pwyllgor Craffu yw monitro perfformiad y gwasanaethau a'r swyddogaethau sydd o fewn ei faes gorchwyl. Maent yn gwneud y gwaith hwn yn bennaf drwy ystyried adroddiadau monitro perfformiad, sy'n rhoi darlun cytbwys o berfformiad. Cafodd pob Pwyllgor Craffu gyfle i ystyried Adroddiad Blynyddol y Cyngor a luniwyd yn unol â'r darpariaethau perthnasol yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 a Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 ac mae'r Adroddiad Blynyddol yn seiliedig ar ein pedwar Amcan Llesiant fel yr amlinellwyd yn Strategaeth Gorfforaethol y Cyngor ar gyfer 2022-27. Roedd strwythur adroddiad 2023-24 ychydig yn wahanol i'r rhai blaenorol, sef bod cynnydd wedi'i nodi o dan y 'canlyniadau rydym yn gobeithio eu cyflawni' a oedd yn ffurfio ein hamcanion llesiant. Roedd hyn yn sicrhau aliniad gwell a mwy di-dor rhwng ein Strategaeth Gorfforaethol a sut y mae'r Awdurdod yn adrodd ar ei gynnydd.
- Adroddiadau Monitro'r Gyllideb Refeniw a'r Gyllideb Gyfalaf – Mae pob Pwyllgor Craffu yn cael adroddiadau ynghylch cyllidebau refeniw a chyfalaf y gwasanaethau sydd o fewn eu cylch gwaith.
- Y Wybodaeth Ddiweddaraf am Gamau Gweithredu ac Atgyfeiriadau – Yn ystod blwyddyn y cyngor, mae'r Pwyllgorau Craffu yn gwneud nifer o argymhellion a cheisiadau am wybodaeth ychwanegol i'w helpu i gyflawni'u rôl graffu.

Adroddiadau Blynyddol y Pwyllgor Craffu

Lluniodd pob Pwyllgor Craffu adroddiad blynyddol o'i weithgareddau a chanlyniadau a/neu effaith ac mae'r rhain i'w gweld isod:

- [Cymunedau, Cartrefi ac Adfywio](#)
- [Perfformiad ac Adnoddau Corfforaethol](#)
- [Addysg, Pobl Ifanc a'r Gymraeg](#)
- [Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol](#)
- [Lle, Cynaliadwyedd a Newid Hinsawdd](#)

Mae pob adroddiad yn cynnwys gwybodaeth am sesiynau datblygu y gofynnir amdanynt gan bob Pwyllgor sy'n helpu i sicrhau bod gan aelodau'r wybodaeth a'r sgiliau i'w paratoi eu hunain i gyflawni eu rolau'n llwyddiannus. Mae'r sesiynau hyn yn ychwanegol at y rhai a ddarperir fel rhan o Raglen Datblygu Aelodau'r Awdurdod.

Craffu Cyn Gwneud Penderfyniad a dwyn y Weithrediaeth i gyfrif

Craffu cyn Gwneud Penderfyniad

Mae'r newid i Graffu cyn gwneud penderfyniad yn golygu y gall Pwyllgorau Craffu bellach ofyn am weld adroddiadau o Flaengynllun y Cabinet yn gynnar yn y broses, gan ganiatáu i bob Pwyllgor fwydo a mewnbynnu i ddatblygiad polisi yn gynnar yn y broses. Mae pob Cynghorydd hefyd yn derbyn copi o Gynllun y Cabinet pan fydd fersiynau diweddaraf yn cael eu cyhoeddi fel eu bod yn ymwybodol o'r penderfyniad sydd i'w wneud dros y 12 mis nesaf.

Mae Cadeiryddion ac Is-Gadeiryddion y Pwyllgorau Craffu yn cael copi ymlaen llaw o adroddiadau monitro'r gyllideb Refeniw a Chyfalaf sy'n caniatáu iddynt ofyn i wybodaeth benodol fod ar gael i'w thrafod yn y Pwyllgor Craffu.

Cyfranogiad Aelodau'r Cabinet

Mae Aelodau Cabinet fel arfer yn mynychu cyfarfodydd y Pwyllgor Craffu i ganiatáu craffu ar eu portffolios priodol mewn perthynas â phenderfyniadau a wneir. Bydd Aelodau'r Cabinet yn cyflwyno adroddiadau ac yn ateb cwestiynau mewn perthynas â phenderfyniadau arfaethedig sydd wedi'u cynnwys yn y Blaengynllun Gwaith/ar yr agenda.

Adolygiadau Gorchwyl a Gorffen

Dechreuwyd/cynhaliwyd pedwar adolygiad Gorchwyl a Gorffen yn ystod y flwyddyn a chafodd eu canfyddiadau eu hystyried neu eu rhoi i'w hystyried yn y dyfodol gan y Cabinet:

- Adroddiad Gorchwyl a Gorffen y Pwyllgor Craffu Lle, Cynaliadwyedd a Newid Hinsawdd ar Reoli Tipio Anghyfreithlon yn Sir Gaerfyrddin
- Adroddiad Grŵp Gorchwyl a Gorffen y Pwyllgor Craffu Iechyd a Gofal Cymdeithasol ar Ordewdra ymhlith Plant yn Sir Gaerfyrddin
- Adroddiad Gorchwyl a Gorffen - Craffu Perfformiad ac Adnoddau Corfforaethol ar adolygiad o'r Ganolfan Gyswllt Gorfforaethol
- Adroddiad Gorchwyl a Gorffen y Pwyllgor Craffu Cymunedau, Cartrefi ac Adfywio ar weithrediad y gwasanaeth addasu

Fforwm Cadeiryddion ac Is-Gadeiryddion Craffu

Mae Cadeiryddion ac Is-Gadeiryddion y Pwyllgorau Craffu yn aelodau o'r Fforwm Craffu. Mae'r Fforwm yn bwrw golwg ar holl waith craffu'r Cyngor, gydag aelodau'n herio ei gilydd i sicrhau bod y materion cywir yn cael eu blaenoriaethu. Rôl y Fforwm Craffu yw

- Trafod a chynnig gwelliannau i'r swyddogaeth Graffu i'w hystyried drwy gyfrwng Gweithgor Adolygu Cyfansoddiad y Cyngor;
- Trafod a chynnig eitemau i'w trafod mewn cyfarfodydd gyda'r Cabinet ddwywaith y flwyddyn;

- Gweithredu fel fforwm ar gyfer rhannu a lledaenu arferion da craffu;
- Derbyn adborth ar ddigwyddiadau'r Rhwydwaith Craffu a chyfarfodydd perthnasol eraill;
- Helpu i nodi anghenion dysgu a datblygu ar gyfer Cadeiryddion ac Is-Gadeiryddion y pwyllgorau craffu ac aelodau'r Pwyllgorau.

Cyfarfu'r Fforwm ar 5 achlysur yn ystod y flwyddyn ddiwethaf.

Canlyniadau:

- Cyflwynwyd templed Adroddiad Blynyddol newydd
- Cytunwyd ar Arolwg Hunanasesu a gweithredwyd arno
- Caffaelwyd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru (WLGA) i gyflwyno gweithdy 2 ddiwrnod ar Hunanasesu'r swyddogaeth Graffu
- Gwerthuswyd effaith craffu cyn gwneud penderfyniad

Mae cyfle i Gadeiryddion ac Is-gadeiryddion Craffu gwrdd â'r Cabinet ddwywaith y flwyddyn.

Craffu ar Gyd-bwyllgorau

Grŵp Cynghorwyr Craffu Partneriaeth

Mae Grŵp Cynghorwyr Craffu Partneriaeth yn grŵp rhanbarthol sy'n cynnwys Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion yr holl Bwyllgorau Craffu Addysg ledled Consortiwm Partneriaeth. Caiff y cyfarfodydd eu gweinyddu gan Dîm Craffu Dinas a Sir Abertawe. Nod y Grŵp yw sicrhau bod craffu cyson ledled y rhanbarth ar faterion sydd o fewn cylch gorchwyl Partneriaeth. Mae'n cyfarfod ddwywaith y flwyddyn i drafod eitemau Partneriaeth a manteisir hefyd ar y cyfle i ystyried eitemau eraill sydd o ddiddordeb cyffredin ym maes addysg. Cynhelir y cyfarfodydd ar sail rota rhwng yr Awdurdodau Lleol sy'n ffurfio Partneriaeth. Caiff Cadeirydd y Grŵp ei newid ar sail rota ac fel rheol ef neu hi yw Cadeirydd yr Awdurdod Lleol lle sy'n cynnal y Grŵp. Cynhaliwyd tri chyfarfod yn ystod blwyddyn gyngor Sir Gaerfyrddin. Gellir gweld rhagor o wybodaeth am Bwyllgor Craffu Partneriaeth [yma](#).

Cyd-bwyllgor Craffu Bargen Ddinesig Bae Abertawe

Mae Cyd-bwyllgor Craffu Bargen Ddinesig Bae Abertawe yn bwyllgor craffu rhanbarthol sy'n cynnwys 12 aelod anweithredol o bedwar Awdurdod Cyfansoddol Bargen Ddinesig Bae Abertawe. Sefydlwyd y Cyd-bwyllgor Craffu ym mis Gorffennaf 2018 i adolygu a chraffu ar Gyd-bwyllgor Bargen Ddinesig Bae Abertawe. Nod y Cyd-bwyllgor Craffu yw sicrhau mwy o atebolrwydd cyhoeddus o ran penderfyniadau a wneir gan y Cyd-bwyllgor ac unrhyw rai o'i is-bwyllgorau a chyrrff cysylltiedig. Mae hyn yn ategu gwaith craffu Awdurdodau Lleol ar brosiectau unigol o'r Fargen Ddinesig sy'n rhan o'u maes gorchwyl. Cynhelir y Cyd-bwyllgor Craffu gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Castell-nedd Port Talbot. Mae'r Cyd-bwyllgor Craffu yn cwrdd bob chwarter. Mae tri aelod o Gyngor Sir Gaerfyrddin yn aelodau o'r Cyd-bwyllgor Craffu, gan gynnwys yr Hyrwyddwr Craffu. Cynhaliwyd pedwar cyfarfod yn ystod blwyddyn y cyngor. Gellir gweld rhagor o fanylion [yma](#).

Cyd-bwyllgor Corfforedig De-orllewin Cymru

Cafodd Cyd-bwyllgor Corfforaethol De-orllewin Cymru ei sefydlu'n ffurfiol ym mis Ionawr 2022, ac mae'n cwmpasu ardaloedd Awdurdodau Lleol Sir Gaerfyrddin, Castell-nedd Port Talbot, Sir Benfro ac Abertawe. Bydd y Pwyllgor yn gwella cynllunio rhanbarthol, cydlynu a darparu trafnidiaeth, cynllunio defnydd tir, datblygu economaidd ac ynni. Mae'r Cyd-bwyllgor Corfforaethol wedi sefydlu Is-bwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ac Is-bwyllgor Trosolwg a Chraffu. Mae tri aelod anweithredol o Gyngor Sir Gaerfyrddin wedi cael eu penodi i'r ddau Is-bwyllgor. Cyfarfu'r Is-bwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ddwywaith yn ystod y flwyddyn galendr a chyfarfu'r Is-bwyllgor Trosolwg a Chraffu deirgwaith dros flwyddyn y cyngor. Cynhelir yr Is-bwyllgor Craffu gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Castell-nedd Port Talbot (gellir gweld rhagor o wybodaeth [yma](#)) a chynhelir yr Is-bwyllgor Llywodraethu ac Archwilio gan Gyngor Sir Penfro (gellir gweld rhagor o wybodaeth [yma](#)).

Gwella / Hunanasesu

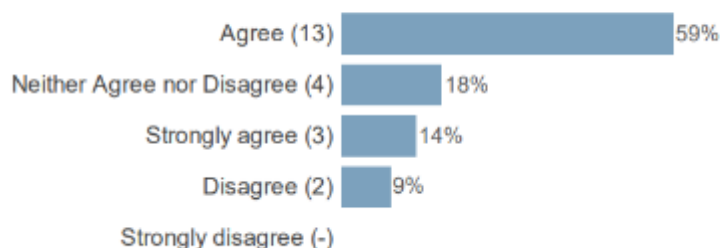
Fel rhan o'i Adolygiad Dilynol ynghylch Trosolwg a Chraffu "Addas ar gyfer y dyfodol", canfu Archwilio Cymru nad oedd yr Awdurdod wedi cwrdd ag un o'i gynigion ar gyfer gwella eto a rhoddodd drefniadau ar waith i asesu effeithiolrwydd ac effaith craffu. Yn ogystal, teimlai Archwilio Cymru fod adroddiadau blynyddol y Pwyllgor Craffu yn ymwneud yn bennaf â'r gwaith a wnaed yn hytrach nag asesiad o effeithiolrwydd neu effaith.

Yn ystod y flwyddyn mabwysiadodd Cadeiryddion ac Is-Gadeiryddion y Fforwm Craffu dempled Adroddiad Blynyddol diwygiedig.

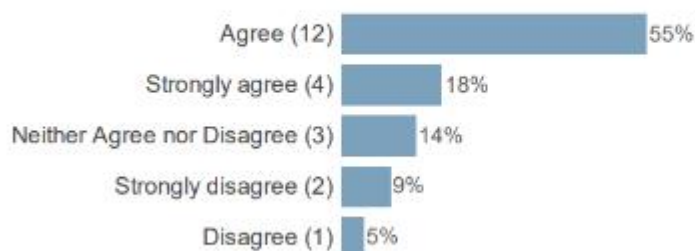
O ran hunanasesiad, cytunodd y Cadeiryddion a'r Is-Gadeiryddion i gynnal arolwg cychwynnol a chytunwyd ar gyfres o gwestiynau yn ei gyfarfod ym mis Medi 2023.

Er bod nifer yr ymatebion i'r arolwg yn siomedig (29.3%), dyma enghraifft o'r prif ganfyddiadau:

Please consider the following questions and select one response for each question. (I am satisfied with the effectiveness of the Scrutiny function in relation to its role)

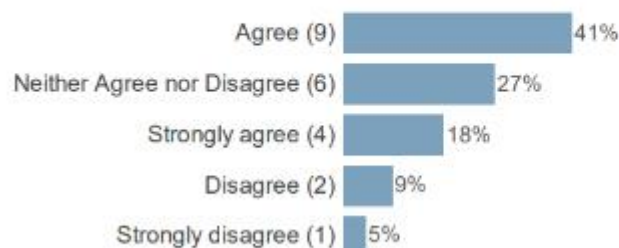

Please consider the following questions and select one response for each question. (I am satisfied with the overall effectiveness of my Scrutiny Committee)

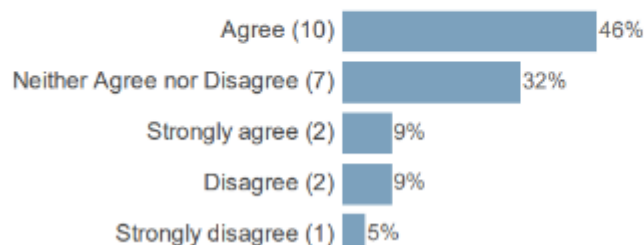
snap template

Please consider the following questions and select one response for each question. (I believe that stakeholders have the ability to contribute to the development and delivery of Scrutiny Forward Work Programmes)

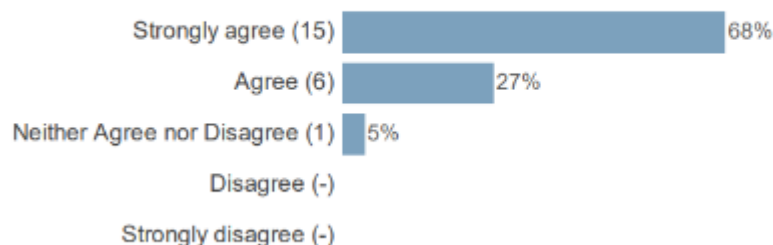

snap template

Please consider the following questions and select one response for each question. (I believe that Scrutiny provides an opportunity for the 'voice' of local people and communities across the area to be heard as part of decision and policy-making processes)

Please answer the following questions: (I am satisfied with the level of support provided to the Scrutiny function by the Democratic Services Unit)

I ymgysylltu â chymaint o aelodau Craffu â phosibl a chaniatáu i aelodau werthuso a hunan-fyfyrion ar waith Craffu yn Sir Gaerfyrddin, bu'r Fforwm Cadeiryddion ac Is-Gadeiryddion hefyd yn ystyried a chytuno i gaffael gwasanaethau gweithdy hunanasesu'r swyddogaeth graffu 2 ran gan Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru. Disgwylir i'r gweithdai gael eu cynnal yn ystod haf 2024.

Roedd symud i Graffu cyn penderfynu wedi cael effaith gadarnhaol ar y swyddogaeth Graffu, fodd bynnag mae pryder parhaus ynghylch y diffyg eitemau sy'n cael eu gosod ar Flaengynllun y Cabinet ac roedd y mater hwn wedi'i godi gyda Thîm Rheoli Corfforaethol yr Awdurdod.

Archwiliadau/Archwilwyr Allanol

Gwasanaethau Addysg yng Nghyngor Sir Gaerfyrddin

Canfu adroddiad gan Estyn o'r Gwasanaethau Addysg yn Sir Gaerfyrddin (Gorffennaf 2023) fod gan yr awdurdod brosesau goruchwyllo a chraffu effeithiol.

"Mae gan gadeirydd ac aelodau'r Pwyllgor Craffu Addysg, Pobl Ifanc a'r Gymraeg ddealltwriaeth glir ac aeddfed o rôl y pwyllgor ac fe'u cefnogir yn effeithiol gan swyddogion ac uwch-arweinwyr yr Awdurdod. Mae gan gadeirydd y Pwyllgor Craffu drosolwg da o flaenoriaethau'r gwasanaeth a gwybodaeth briodol am faterion addysg perthnasol. Mae aelodau etholedig yn chwarae rhan flaenllaw wrth fonitro cynnydd cynllun strategol y gwasanaeth addysg. Mae rhaglen hyfforddi dda yn cefnogi'r trefniadau craffu i hybu dealltwriaeth aelodau'r pwyllgor o'u cyfrifoldebau a'r materion sydd angen eu sylw. Mae'r rhaglen graffu wedi'i threfnu'n bwrpasol, gyda chyfleoedd hyblyg i ychwanegu eitemau ar gyfer craffu yn ôl yr angen, sy'n eu galluogi i wneud penderfyniadau amserol a gwybodus. Mae arweinwyr a swyddogion y gwasanaeth addysg yn darparu gwybodaeth briodol sy'n galluogi aelodau etholedig i wneud penderfyniadau gwybodus ar faterion cymhleth. Mae ansawdd a defnyddioldeb yr adroddiadau craffu wedi gwella dros amser ac maent bellach yn fwy cryno, perthnasol a phwrpasol."

Cyfranogiad ac Ymgysylltu â'r Cyhoedd

Cynhelir cyfarfodydd craffu ar sail aml-leoliad, mae hyn yn golygu cymysgedd o bresenoldeb corfforol ac o bell a chaiff yr holl gyfarfodydd ffurfiol eu gwe-ddarlledu'n fyw. Fel hyn gall ein trigolion a'n rhanddeiliaid fynychu ein Pwyllgorau Craffu, a gweld gwaith a thrafodaethau aelodau etholedig. Mae mynediad i'n gweddarllediadau ar gael ar ein gwefan am 6 mis ar ôl dyddiad y cyfarfod. Yn unol â gofynion Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021, mae'r Cyngor wedi cyhoeddi [Strategaeth Cyfranogiad y Cyhoedd](#) sy'n nodi'r ffyrdd y mae pobl leol yn cael eu hannog i gymryd rhan ym mhroses gwneud penderfyniadau'r Cyngor.

Cymryd rhan yn y broses graffu yw un o'r ffyrdd gorau o ddylanwadu ar y penderfyniadau a wneir yn y Cyngor, gan y bydd Cyngorwyr yn cael clywed am brofiadau yn uniongyrchol. Gall y cyhoedd gymryd rhan yn y gwaith craffu mewn nifer o ffyrdd:

- Gofyn cwestiwn neu fynd i gyfarfod Pwyllgor Craffu
- [Awgrymu pwnc i'w adolygu](#)
- Cyfrannu tystiolaeth at adolygiadau craffu
- Cael y wybodaeth ddiweddaraf am beth sy'n digwydd ym maes Craffu trwy ein [tudalennau gwe Craffu](#) pwrpasol, hyrwyddo ac ymgysylltu trwy gyhoeddi gwybodaeth am Graffu, agendâu, a chylch gorchwyl Pwyllgorau
- Cysylltir â'r Cynghorau Tref a Chymuned yn flynyddol i roi gwybod am y swyddogaeth Graffu a chroesawu unrhyw awgrymiadau ar gyfer pwnc yr hoffent ei drafod.
- Mae [Blaengynlluniau](#) yn rhoi golwg gynnar ar wybodaeth, amserlenni Pwyllgorau a'r materion hynny i'w hystyried
- Adroddiadau Blynnyddol Craffu – mae pob Pwyllgor Craffu yn cyhoeddi adroddiad blynnyddol sy'n rhoi trosolwg o'r gwaith a wneir gan bob Pwyllgor Craffu
- Mae cyfarfodydd y pwyllgor yn cael eu darlledu'n fyw ac mae modd gwrandio yn ôl arnyn nhw am hyd at 6 mis.
- Gwahoddir rhanddeiliaid a chynrychiolwyr allanol i gyfrannu at ehangu dealltwriaeth y pwyllgorau a llywio trafodaethau. Mae rhai o'r cynrychiolwyr sydd wedi mynychu eleni yn cynnwys: Ysgolion, Bwrdd Iechyd Cymuned Hywel Dda
- Mae gennym aelodau cyfetholedig ar ein Pwyllgor Craffu Addysg, Pobl Ifanc a'r Iaith Gymraeg, sy'n cynrychioli rhiant lywodraethwyr, yr Eglwys yng Nghymru a'r Eglwys Gatholig.

Er bod cyfranogiad y cyhoedd yn parhau i fod yn siomedig, mae ein ffigurau gwylio gwe-ddarlledu yn gadarnhaol.

Yn ystod y flwyddyn, cawsom un pwnc i'w adolygu. Roedd y pwnc yn tynnu sylw at fylchau yn y darpariaethau ynghylch rhagdybiaeth a chymorth blynnyddoedd cynnar a chyflwynwyd hyn gan aelod o'r cyhoedd i'r Pwyllgor Craffu Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol.

Yn ystod y flwyddyn, bu'r Fforwm yn trafod gyda'r Rheolwr Marchnata a Chyfyngau ynghylch ffyrdd o wella cyfranogiad y cyhoedd mewn Craffu a'r angen i adolygu Strategaeth Gyfathrebu'r swyddogaeth Graffu bresennol gan gynnwys hyrwyddo fideos esboniadol newydd ar waith y Pwyllgor Craffu.

Canlyniad:

Ychwanegwyd strategaeth cymorth i deuluoedd i'r Blaengynllun Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol
Adolygwyd y Strategaeth Gyfathrebu gan y Fforwm Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion

Heriau

Sicrhau bod blaenraglen waith y Cabinet yn gyflawn ac yn gadarn.

Cyfranogiad ac ymrwymiad yr Aelodau i waith y Pwyllgorau Craffu.

Cynyddu cyfranogiad y cyhoedd a hyrwyddo'r swyddogaeth Graffu.

Sicrhau bod Craffu yn cydymffurfio â gofynion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015 ac yn parhau i ganolbwyntio ar yr angen i leihau anghydraddoldebau canlyniadau sy'n deillio o anfantais economaidd-gymdeithasol.

Blaenraglenni Gwaith

Mae'r holl flaenraglenni gwaith ar gael ar [wefan](#) yr Awdurdod.

Mae'r rhestr o eitemau ar gyfer y cyfarfod nesaf pob Pwyllgor Craffu yn cael ei hadolygu yn y cyfarfod blaenorol.

Cefnogi'r Swyddogaeth Graffu

Mae'r cymorth a roddir i swyddogaeth graffu Cyngor Sir Gaerfyrddin yn cael ei ddarparu gan yr Uned Gwasanaethau Democrataidd yn is-adran y Gyfraith, Llywodraethu a Gwasanaethau Sifil yn Adran y Prif Weithredwr. Mae'r cymorth a roddir i'r swyddogaeth graffu yn cynnwys y canlynol:

- llunio ac anfon agendâu ar gyfer cyfarfodydd y Pwyllgor Craffu yn unol â'r Blaenraglenni Gwaith;
- darparu cymorth a chynghor cyfansoddiadol i'r Pwyllgorau Craffu ac i aelodau'r Pwyllgorau hynny yn ogystal â llunio cofnodion eu cyfarfodydd a sicrhau bod unrhyw faterion sy'n codi o'r cyfarfodydd hynny yn cael eu gweithredu;
- rhoi cymorth a chynghor mewn perthynas â swyddogaethau Pwyllgorau Craffu'r Cyngor i aelodau'r Cyngor a'i swyddogion;
- rheoli datblygiad strategol Craffu yn Sir Gaerfyrddin trwy ymwneud â rhwydweithiau a mentrau Craffu cenedlaethol a rhanbarthol, cefnogi Fforwm Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion y Pwyllgorau Craffu, a chyfarfodydd y Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Craffu gyda'r Cabinet;
- rhoi cynghor a chymorth yn y gwaith o weithredu gofynion Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 a Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021, wrth i'r canllawiau gael eu cyhoeddi;
- rheoli cydlynid a datblygiad Blaengynlluniau Gwaith y Pwyllgorau Craffu ar y cyd ag aelodau'r Pwyllgorau Craffu;
- Rheoli a chydlynu gwaith adolygu'r swyddogaeth Graffu, gan gynnwys gweinyddu Grwpiau Gorchwyl a Gorffen ym maes Craffu, cynorthwyo i lunio adroddiadau ar y cyd â'r Grwpiau, a chynorthwyo i weithredu a monitro'r adolygiadau a gwblhawyd;
- cynorthwyo â Rhaglen Datblygu Aelodau'r Pwyllgorau Craffu.

Gwybodaeth am [Y Broses Graffu yn Sir Gaerfyrddin](#).

I gysylltu â'r Uned Gwasanaethau Democrataidd, ffoniwch 01267 224028 neu anfonwch neges e-bost at craffu@sirgar.gov.uk

